

ශීර්ෂය 501 - රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශය - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ශීර්ෂය 501 - රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශයේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශවලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 11(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් ඇතුළත් සම්පිණ්ඩන වාර්තාව 2025 මැයි 23 දින ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 11(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත වාර්ෂික විස්තරාත්මක කළමනාකරණ විගණන වාර්තාව 2025 ජූනි 09 දින නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙම වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශයේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින්, මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන් 1 හි සඳහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනමට අනුකූලව සියලුම ප්‍රමාණාත්මකතාවයන් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබා ගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 කරුණක් අවධාරණය කිරීම - මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ පදනම විස්තර කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන් 1 කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවමි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන රජයේ මුදල් රෙගුලාසි 150 හා 151 සහ 2025 පෙබරවාරි 21 දින සංශෝධිත 2024 දෙසැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශ අංක 06/2024 අනුව රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශය, මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහ පාර්ලිමේන්තුවේ අවශ්‍යතාවය සඳහා සකස් කර ඇත. එම නිසා, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණු සඳහා සුදුසු නොවිය හැක. මගේ වාර්තාව රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වැවිලි ප්‍රතිසංස්කරණ කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශය, මහා භාණ්ඩාගාරයේ සහ ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුවේ භාවිතය සඳහා පමණක් අරමුණු කර ඇත. මෙම කරුණ සම්බන්ධයෙන් මගේ මතය විකරණය කරනු නොලැබේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම

රජයේ මුදල් රෙගුලාසි 150 හා 151 සහ 2025 පෙබරවාරි 21 දින සංශෝධිත 2024 දෙසැම්බර් 16 දිනැති රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශ අංක 06/2024 අනුකූලව සියලුම ප්‍රමාණාත්මකතාවයන් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරෙන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම වේ.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව අමාත්‍යාංශය විසින් වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ගෙන යා යුතුය.

ජාතික විගණන පනතේ 38(1)(ඇ) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව අමාත්‍යාංශයේ මූල්‍ය පාලනය සඳහා සඵලදායී අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සකස් කර පවත්වා ගෙන යනු ලබන බවට ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී සහතික විය යුතු අතර එම පද්ධතියේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව කලින් කල සමාලෝචනයක් සිදු කර ඒ අනුව පද්ධතිය ඵලදායී ලෙස කරගෙන යාමට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කරනු ලැබිය යුතුය.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකාධිපති වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කර ගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්‍රෝතයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 වියදම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණ	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
අමාත්‍යාංශය සඳහා සලසා තිබුණු මුළු ශුද්ධ ප්‍රතිපාදනය රු. මිලියන 156.35 ක් වූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසාන වන විට ඉන් රු. මිලියන 51.6 ක් උපයෝජනය කර තිබුණි. ඒ අනුව රු. මිලියන 104.75 ක් හෙවත් ශුද්ධ ප්‍රතිපාදනයෙන් සියයට 67 ක් ප්‍රතිපාදන ඉතිරි වී තිබුණි.	අලුතින් පිහිටවනු ලැබූ අමාත්‍යාංශයක් වශයෙන් මෙම අමාත්‍යාංශය පිහිටු වීමේදී ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කර රාජ්‍ය අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත්කර නොතිබූ අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ලබාදුන් ප්‍රතිපාදන සඳහා අවශ්‍යතාවය මත වියදම් දරා තිබුණි. වියදම් පැන නොගැනීම හා අමාත්‍යාංශය 2024 සැප්තැම්බර් 24 දිනෙන් අහෝසි වීම මත ප්‍රතිපාදන ඉතිරි විය.	නිසි සැලකිල්ලෙන් යුක්තව ඇස්තමේන්තු සම්පාදනය කර ඇති බවට ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරී විශේෂයෙන් වග බලා ගත යුතුය.

2.2 අවිධිමත් ගණුදෙනු

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
වටිනාකම රු.3,042,170 ක් වූ ගෙවීම් වවුචර් 04 ක් අස්ථානගත වී තිබුණි.	2024 ජූලි මස හා අගෝස්තු මස රු.1,515,505 ක වවුචරපත් සඳහා නිසි ලෙස ගෙවීම කර තිබූ අතර එම ගෙවීම් වලට අදාළව චෙක්පත් බාර දීම සඳහා වවුචරපත් ඉදිරිපත් කිරීමේ සිදුවූ ප්‍රමාද දෝෂයකින් වවුචරපත් අස්ථානගත වී ඇත. එම වවුචරපත් කඩිනමින් විගණනයට ඉදිරිපත් කිරීම හා ඒවැනි දෝෂ ඉදිරියේදී ඇති නොවීමට වගබලා ගන්නා ලෙස අදාළ විෂය නිලධාරියාට උපදෙස් ලබා දී ඇත.	ගෙවීම් වවුචර් අස්ථානගත නොවීමට වගබලා ගත යුතුය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ දුර්වලතා

විගණන නිරීක්ෂණය	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සුදුසු දේශීය ව්‍යවසායකයන් අපනයනානිමුඛ වාණිජ වැවිලි කර්මාන්තයන්හි ආයෝජන කරවීමට කටයුතු යෙදීම තුළින් අදාළ වැවිලි සමාගම් භාරයේ පවතින උණ උපයෝජිත ඉඩම්වල උපයෝගීතාවය ප්‍රශස්ථ කරලීමට, අපනයනානිමුඛ වාණිජ වැවිලි හෝග නව තාක්ෂණික ක්‍රමවේද භාවිත කරමින් වැවීම, අගය එකතු කිරීම හා අපනයනය කිරීම සඳහා දේශීය ව්‍යවසායන් මගින් කටයුතු කිරීම මූලික පරමාර්ථය වුවද 2024 වර්ෂයේදී රාජ්‍ය වැවිලි ව්‍යවසායන් 03 පමණක් උණ උපයෝජිත ඉඩම් හඳුනාගෙන තිබුණද සුදුසු දේශීය ව්‍යවසායකයන් හඳුනාගෙන ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	උණ උපයෝජිත ඉඩම් ප්‍රධාන වශයෙන් පවතින රාජ්‍ය වැවිලි ව්‍යවසායන් 03 මූලික අදියර වශයෙන් හඳුනා ගැනුණු අතර, ප්‍රාදේශීය වැවිලි සමාගම් සතු උණ උපයෝජිත ඉඩම් සංවර්ධනය දෙවන අදියර වශයෙන් 2025 වසරට යෝජනා වී තිබුණ ද, කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශය 2025.09.24 වැනි දින අහෝසි වූ බැවින් ඉදිරි කටයුතු සිදු කළ නොහැකි විය.	වැවිලි ව්‍යවසායකයන් හඳුනාගෙන අපනයනානිමුඛ වාණිජ වැවිලි හෝග නව තාක්ෂණික ක්‍රමවේද භාවිත කරමින් වැවීම, අගය එකතු කිරීම හා අපනයනය කිරීම සඳහා දේශීය ව්‍යවසායන් මගින් කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාව, ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලය හා සී/ස කළුබෝවිටියාන තේ කර්මාන්තශාලා සමාගම යන ආයතනයන්හි තිරසර බව හා ලාභදායීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීමට අවශ්‍ය වන ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම හා අදාළ ආයතන මෙහෙයවීම සම්බන්ධව 2024 වර්ෂය තුළ ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග විගණනයේදී තහවුරු කරගත නොහැකි විය.	මෙම ආයතන සතු උණ උපයෝජිත ඉඩම් සංවර්ධනය, පාඩු ලබන කර්මාන්ත ශාලා සුදුසු ආයෝජකයන් වෙත බදු දීම හා තේ දළ ප්‍රමාණවත්ව ලැබෙන තේ වතු හා ගිවිසුම්ගත වීම ආදී ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කර තිබුණ ද, 2024 වසර ගතවීමට ප්‍රථම 2024.09.24 දින වනවිට එම කැබිනට් නොවන අමාත්‍යාංශය අහෝසි වූ බැවින් ඉදිරි කටයුතු සිදු කළ නොහැකි විය.	ආයතනයන්හි තිරසර බව හා ලාභදායීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ව්‍යවසාය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීමට අවශ්‍ය වන ප්‍රතිපත්ති සකස් කළ යුතුය.
(ඇ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාව, ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලය හා ප්‍රාදේශීය වැවිලි සමාගම් වලට අයත් වතු වල පිටත මායිම් ලකුණු කිරීම හා පූර්ණ සිතියම්ගතකරණය කිරීම මගින් ආයතන සතු ඉඩම් ප්‍රමාණ නිශ්චය කර ගැනීම සඳහා ආයතන 3 හි ඉඩම් 621න් 344ක් මනින ලද බව දක්වා තිබුණි. ඒ අනුව මුළු ඉඩම් ප්‍රමාණයෙන්	මෙම ආයතන යටතේ පාලනයවන වතු ඉඩම්වල වට මැනුම් කටයුතු සිදුකර කඩඉම් සිතියම් සකස් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාව සතු වතු 17 ක්, ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලය සතු වතු 18 ක් සහ ප්‍රාදේශීය වැවිලි සමාගම් යටතේ ඇති වතු 414 ක් මැනුම් කිරීම සඳහා යෝජනා වී ඇත.	සමාගම්වලට අයත් වතු වල පිටත මායිම් ලකුණු කර සිතියම්කරණයකි රීම මගින් ඉඩම් නිශ්චය කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

සියයට 45 ක් එනම් වතු 277 ක මැණුම්
කටයුතු සිදුකර නොතිබුණි.

මෙහිදී සීමාසහිත කුරුණෑගල වැව්ලි
සමාගම සහ සීමාසහිත හලාවත
වැව්ලි සමාගම වතු කොට්ඨාස
කිහිපයකින් යුතු වතු සමූහ ලෙස
පාලනය කරනු ලබන හෙයින් එම
වැව්ලි සමාගම්හි වතු මැණුම් කටයුතු
කිරීමේ දී වතු කොට්ඨාස ලෙස
මැණුම් කටයුතු සිදු කරනු ලැබේ.